

Prepričajte se o kvaliteti Franckove kave!

Brez nadzorstva.

Natisnila „Katoliška Tiskarna“ v Ljubljani.

K. k. Studienbibliothek Laibach

030029497

Brez nadzorstva.

Sajevčevega Janezka, ki je letos začel hoditi v šolo, in njegovega dve leti mlajšega bratca Tončeta so pa že tako prezirali vaški otroci, da nista smela blizu, ko so se igrali, lovili ali se drsali na strmem Cestnikovem bregu. In zakaj? Zato, ker ju niso mati pustili dosti na vas, ampak so ju učili doma lepo moliti in jima vedno odkazali kako delo. Tako je moral Janezek mnogokrat zibati enoletno Miciko, Tonče pa izbirati črn ‚koroški‘ fižol od belega ‚popalčnika‘, katerega oče niso mogli prehvaliti in naročili materi, naj ga obilno sadé prihodnje leto.

Nekega četrтка — bilo je koncem prosinca, in v trgu so imeli semanji dan — sta se bila tako naveličala svojega dela, da sta jo kar pobrisala na Cestnikov breg. Bila je to za nju kaj lahka stvar, kajti mati in oče sta bila odšla v

semenj, babica pa, kateri so radi starosti že odpovedale oči, še zapazila ni, kdaj sta smuknila skozi vrata. Že oddaleč sta začula vrišč in krič na bregu. In to jima je tako podkurilo korake, da sta bila navzlic visokemu snegu kaj kmalu na mestu, kjer je bila zbrana vsaj polovica vaše dece.

Uprav je privlekel Vitalev Jožko ves zasopel velike, nove smeči¹ na vrh. Sledila mu je cela tolpa sovrstnikov, ki so si hiteli brisati z rokavi junaška čela, kajti ti so bili prvi, ki so si upali na novih Vitalovih sanéh zdrčati po strmí rebri.

„Sedaj naredimo drugače,“ dé samozavestno Vitalov, „ti, Blinov, álo, desko sem!“ In Blinov Jaka, neločljiv tovariš Jožkov, razdvoji živo kôpo in privleče na dan dolgo desko, ki je deloma bila že zahojena v sneg, deloma služila nežni Mehličevi Uršiki in Jerajevi Katici, da ju ni zeblo toliko v noge, kot da bi stale na samem snegu.

„Le na smeči ž njo!“ doni zopet Jožkov glas, „tako nas bo lahko še en-

¹ „Smeči“, na Pivki toliko kot „sani“.

krat toliko sedelo gori. Saj so močne naše smeči in trdne so kot kamen in kost.“

In začeli so se kobacati na tako pripravljene voz. Šest jih je zajahalo desko spredaj, šest zadaj, in na saní same jih je sedlo ob robu na vsako stran po pet — opiraje se s hrbtom drug ob drugega. Jožko si še ogleda ponosno tako obloženi tovor in zabiča temu in onemu, kako naj se drži, da ne izgubi ravnotežja. Nato sede spredaj na konec deske, in oprijemši se z obema rokama ojesa, siegne nogi z dobro nokovanimi kvedri kolikor more predse in zakliče: „Sedaj pa le!“

In ni trebalo drugega, nego Blinov Jaka se je krepko uprl v zdrsla tla, in par ostalih bojazljivcev, ki si niso upali peljati se, je potisnilo v hrbet Jěrajeve Katice, ki je sedela na deski zadnja, — in vse vkup je zdrčalo po rebri. In kako je šlo! Tako hitro ne dirja krčmarjev ‚pram‘; pred katerim se skriva vsa družba na vasi, kadar se splaši; tako ne pridrvi ‚mašina‘ na postajo, tudi ko bi bil sam ‚kulircug‘; tako ne šine hudourni strela z nebes, najsi bo že vodena ali ognjena.

In zraven vik in krik presrečnih sopotnikov! Nekaterim se zvrtil v glavi, — bodisi, da jih je prevzela velika sreča, bodisi, da jim je prevelika naglica preobrnila možgane okoli in okoli — in ti morajo počivati že sredi pota. In pri tem delu niso izbirčni. Eden je priletel na nos, drugemu je glavica kar izginila v debelem snegu. Dà, Blinov Jaka, ki se je bahal, da obsedi na sanéh kakor vojaški ‚dragonar‘, ne da bi se kaj držal, omahnil je vznak, da se je postavil kar dvakrat na glavo, in šele tretjič se vjel ob zamrzlo krtino pod snegom.

Oba Sajevčeva in drugi, kar jih je bilo ostalo na vrhu, so kar zijali začudenja, kako se izteče vožnja. Toda ko je slednjič Jožko obračal svoje smeči daleč v dolini, in so se vozniki vračali samega veselja kričé in norčevaje se iz Jakca, bilo je srce slednjega pridobljeno za novi poizkus. Vsak si je želel skoro dobiti kaj sedeža na blaženih smečéh, katere je bil Jožko že drugič ves potán privlekel na vrh.

In res se takoj prične zasedanje znova. Zdaj so zlasti oni na vrsti, ki so prej gledali, in nekateri Jožkovi ljub-

ljenci, kakor Blinov Jaka. Tudi Sajevčev Janezek zajaše zadaj desko in prime predse Tončeta. A koj ju zapazi Jožko, in meni nič, tebi nič — pahne Janezka vznak in vrže Tončeta v sneg, ki se takoj spusti v glasen jok.

„Vidva se pa že ne bosta vozila na naših smečéh. Vsem drugim je dovoljeno, vama ne!“

Hipoma nastane tišina v trumi, in nihče si ne upa ugovarjati Jožku.

„Tako, vidiš, Sajevčev, boš saj vedel, kdaj si me vprvič zatožil v šoli. O onem pisalu, ki sem ti ga zlomil, bi bil molčal — saj tako ni bilo dosti vredno — in vse bi bilo dobro. In jaz bi ne bil takrat zaprt, veš?“

Janez ni čul vseh besedi, temveč koj prijel za roko Tončeta, ki bi kmalu s svojim jokom vse prevpil, otresel ž njega sneg, in šla sta. Hudo mu je bilo, hudo, in kar kuhalo se je v njem, vendar se je bil koj spomnil ljube mamice, ki so mu tolikrat dejali in zabičevali: „Če te kdo ujezi, ne govori dalje, in ne stori ničesar, dokler se ti ne poleže.“

„Nič ne jokaj, Tonče!“ tolaži Janezek bratca, kateri ie široko zevaje še

vedno trobil, da je šlo Janezku kar skozi ušesa. „Še danes se bova vozila, še danes, boš videl. In še na boljših sanéh, nego so Vitalove, se bova vozila.“

Tonče ga hvaležno pogleda, in oba obstaneta. Začul se je glasen hrup — truma porednežev se je iznova drvila po sanéh v dolino.

„Idiva, Tonče, domov, idiva! Saj bo skoro poldan. Po kosilu pa jo ubereva na naš breg. In sama se bova drsala, nalašč sama.“

„Saj nimava smeči,“ zajeclja Tonče, ki je še vedno lovil sapo radi obilega joka.

„To je moja skrb, da jih dobiva. Glej, ko sem bil zjutraj po maminem odhodu nekoliko pokukal k sosedovi teti, opazil sem na njih vrtu prav blizu pod kupom nove, lične saní. Kar ponje pojdeva, brž ko pokosiva. Menim, da za malo časa jih sosedovi ne bodo pogrešali. In potem jih zopet varno spraviva na prejšnje mesto.“

Veselo objame Tonče svojega bratca, ko to zasliši. In domov prišedši sta oba tako zamišljena v popoldansko drsanje, da še ne slišita ne, ko ju vpraša babica, kod sta hodila. In babica je tako

dobra, da ne sprašuje dalje, marveč, veselo zroč na rudečelična, zdrava vnuka, postavi pred vsakega skledico mlečne kaše, in kosilo se prične.

„Sedaj pa le lepo notri bodita in zibajta Miciko,“ reče babica, ko pospravi posodo od južine. „V hlev grem napojit telička, kmalu se vrnem.“

In zagugal je Janezek zibel, Tonček je pocukal bratca rekoč:

„Ti, ali ne greva? Ti pojdi no, greva!“

Janezek je dalje zibal in gledal v enomer skozi okno proti sosedovim.

„I, tako pojdi no, Janezek. Saj Micika spi. Pojdiva, dokler ni matere iz hleva. Mame še ne bo takoj s semnja, kakor so rekli in ...“

„In sosedovi naju ne zapazijo, ker so odšli ravno sedaj h kosilu,“ oglasi se Janezek, popusti zibel — in hãjdi skozi vrata. Tonček komaj kobaca za njim.

Varno se splazita za sosedovo hišo, vzdigneta saní in jih neseta čez vrt, da bi se ne poznal sled. Nekako težko delo je bilo to za šibkega Tončeta, a z ne-navadno jakostjo je vztrajal do kolovoza ob vrtu. Tu pa kar na tla ž njimi in v dir — sedaj je čas!

V hipu sta na bregu. Tu si šele upa Janezek ogledati novi voz. Kako so lepo zakrivljeni sprednji roglji — kakor repna peresa onega hudega krčmarjevega petelina, čegar jutranje petje se razlega po celi vasi. In na vrhu je pritrjena še nova deska, ne sicer tako dolga, kakor jo je imel Vitalov Jožko, vendar kaj prilična za sedež. Saj sta samo dva. Ko bi bila tudi polovico manjša, bi imela oba dovolj prostora. Nekako tesnosrčno, vendar z vidno radostjo sedeta na sani: Janezek spredaj, Tonček zadaj. S parkratnim guganjem semintja pripravita svojega konja v tir — a spaka — oje, na katero sta popolnomo pozabila, se zapiči v ledeno špranjo, in cel voz se obrne v polukrogu in obtiči v snegu.

„Tako že ne pojde,“ si misli zvita Janezkova butica, zapodi Tončeta dol, in hajdi s sanmi zopet na vrh.

Sedaj se drugače otovorita. Vsedeta se ko prej, a Janezek vzdigne oje kvišku in si ga vrže čez ramo.

„Hajd, pram, sedaj pa le!“

In res, pogodila sta jo. Kot blisk sta jo cedila po bregu. Toda — o nesreča! — sredi rebri zlezeta preveč na konec

deske, saní izgube ravnotežje, oje udari ob fla, in vse vkup se prekopicne po rebri. Vmes zahrešči oje in ostane v snegu, dočim se ostali del z desko še nekoliko zadrši navzdol.

In Janezek? — Z ruto si tišči nos, iz katerega lije curkoma kri in vzdiguje Tončeta, ki ima roko tudi vso okrvavljeno.

„Oh, moj prst zlomljen, moj prst,“ vikne Tonče, in tudi Janezek zaplače, ko mu iz pobitega nosa vedno bolj sili kri, in kazaje z roko po rebri vzdihne:

„In smeči so zlomljene.“

„In moj prst je zlomljen,“ zaihti iznova Tonče in sili v bratca.

„Domov, domov, Tonče, če ne, umrjeva tu.“

In popustita vse vkup in se bližata plaho proti domu krvav sled puščaje za seboj. Kako naj stopita pred babico? Vse bi bilo še dobro, — malo časa sta bila na bregu, znabiti ju še pogrešali niso — toda kri, kri, ta ju izda!

In res se babica tako vstrašijo, ko ju ugledajo, da se morajo oprijeti ognjišča, in šele čez nekaj časa nalijejo v veliko latvico vode in jima začno izpirati rane.

„O Bog in njegova sveta Mati, saj bi se skoro ubila. I, kod sta vendar hodila, nesrečna srčka moja? Oh, oh, oh...“

Tako tarnajo babica in iščejo potrebnega obvezila. V tem pa stopijo mama v sobo — prišli so s semnja. Kakor zid obledé, ko ugledajo ta prizor: tla krvava, babična obleka krvava in latvica polna rudečice. Pristopijo k Janezku — nos ima ves razbit in tudi na ustnicah in nad obrvmi ima globoke rane. Ogledajo si Tončeta — desni palec ima popolnoma zlomljen in ostali prsti so tudi vsi ranjeni. Ker se jim je zdelo, da tu ni bilo vse v redu in da se ni zgodilo doma, vzamejo mama brezovko izza police in prednje morata poklekniti oba in povedati vse. Radi obilega joka komaj toliko spravita iz sebe, kje sta bila in kaj se je zgodilo na bregu. O zlomljenih saneh pa molčita.

Kar odpró vrhu vse te nesreče še sosedov stric vrata, ki se jim je tudi nekaj dozdevalo.

„Kaj nisi šel v mlin, stric?“ reko babica in sedejo žalostni za peč.

„I kako neki, spaka. Že celi popoldan iščem sani, ki sem jih bil pripravil

nalašč zato, in jih ni in jih ni nikjer. Ko grem pogledat ravnokar tudi na breg, najdem jih polomljene v rebri. Tako ni sedaj z mlinom nič, dokler ne dobé sani novega ojesa.“

„Kaj, sani sta vrhu tega še pokvarila? No lepo, lepo znata! Zakaj nista poslušala babice in bila lepo doma, kaj —!“

In navzlic vsem bolečinam Janezkovega nosu in Tončetove roke je pela sedaj brezovka neusmiljeno.

Ko so zvečer prišli oče iz trga, sta dobila tudi od njih svoj delež.

In drugi dan sta imela oba čas objokovati svojo pregreho. Oba obvezana sta morala biti vedno zaprta v sobi. K Tončetu je še zdravnik moral priti, da mu je naravnal prst. O, kako je Tonče takrat vpil! In kar je bilo še najhujše: Micika je dobila vse sladkarije in igrače, ki so jih bili mama prinesli s semnja, in bolnika sta morala še celo lačna trpeti svoje gorje, kajti šele tretji dan so pripeljali sosedov stric na popravljenih sanéh moko za kruh.

Kratkočasnice.

Težka naloga. Teta: „Torej danes ste računali v šoli?! Pokaži, koliko že znaš! Če ti povem, katerega leta sem rojena, ali mi znaš izračunati, koliko let imam že sedaj?“ — „Ne, tetka, tako velikih števil še nismo imeli!“

* * *

V nižji gospodinjski šoli. — Minka je videla velik voz zmrzlih prešičev, molečih otrple noge kvišku. Nekako sočutno povpraša mater: „Kaj ne, mama, najprej pustijo, da prešiči zmrznejo, potem jih pa zakoljejo!“

* * *

V vaški šoli vprašajo katehet: „No, Jožko, kaj je bilo pa potem, ko je bil Adam trdo zaspal?“ — Jože: „Se je pa živina izgubila.“

* * *

Učitelj vpraša v šoli učenčke: „Kje prihaja svetloba v šolsko sobo?“ — Po kratkem premolku vzdigne roko

Grmkov Nacek, češ, da mu je dobro znana ta reč. Učitelj veli, naj vstane in pove. Nacek zavpije: „Po lojtri“ (lestvici).

* * *

Mati: „Oh, Anica, kaj pa vendar iščeš v tem velikem besednjaku?“ — Anica: „Svoje rokavice iščem, ki sem jih izgubila; saj ravno danes so rekli oče, da se vse najde v tem besednjaku.“

* * *

Peterček se pride z materjo zapisat v šolo in prvokrat vidi v učiteljevi sobi visoko peč. Skrbno vpraša mater: „Mati, kako pa gredo gospod učitelj ležat na peč, ker je tako visoka in ozka?“

* * *

Zakaj? Katehet so v šoli pripovedovali zgodbo o usmiljenem Samaritanu, in potem vpraševaje pojasnjevali. Med drugim vprašajo Klopčkovega Jakca: „Jakec, kaj misliš, zakaj so neki roparji slekli popotnika?“ Jakec se ponosno

odreže: „Roparji so zato slekli popotnika, da so ga lahko bolj hudo natepli!“

* * *

Kmet Marko je bil zatožen, da je obdolžil svojega soseda, češ, da mu je ukradel mošnjo denarja.

Sodnik ga vpraša: „Marko, ali ste res soseda razžalili in rekli, da Vam je ukradel mošnjo z denarjem?“

Marko: „Ni res, gospod sodnik, da bi bil jaz kdaj tako govoril; dejal sem le, da sem mošnjo z denarjem izgubil in da bi jo bil gotovo našel, če bi je ne bil tudi sosed pomagal iskati.“

* * *

Nepremišljeno: Učitelj: „Kaj bo čez pet dni?“ — Učenec molči. Učitelj pomaga: „Konec sve....“ Učenec v naglici: „Konec sveta!“ — Učitelj; „Menda še ne; konec svečana pa!“

* * *

Vzrok skromnosti. Učitelj je razlagal učencem, kako lepa čednost je skromnost, ki je povsod z malim za-

dovoljna. Da bi se prepričal, ali so si prav zapomnili, pridene še zgled, ter vpraša malega Tinčka: „Ko bi ti kdo ponudil dve klobasi, eno tako dolgo, kakor je tole tvoje ravnilo, drugo pa še enkrat tako dolgo, katero bi si izvolil?“ — Tinček: „Manjšo.“ — Učitelj: „Dobro, Tinče! Vidim, da si me razumel in si k srcu vzel moj nauk. Zakaj pa ne bi vzel večje klobase?“ — Tinček (odkritosrčno): „Zato ne, ker tolike ne zmagam.“

* * *

Previdnost. Milka: „Teta, ali imate še dobre zobe?“ — Teta: „Žal, da ne več, draga Milka; starost mi jih je ukončala že skoro vse.“ — Milka: „Prosim, ljuba tetka, shranite mi tele lešnike.“

* * *

Otrok: „Oh, mama, rozine so tako dobre; dajte mi jih malo!“ — Mati: „Le vzemi si jih; pa ne več kot eno pest.“ — Otrok: „Eno pest? Oj, dajte mi jih raje Vi, ker Vi imate večjo roko.“

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJI (17U: (17UNICA

00000463108

Prepričajte se o kvaliteti Franckove kave!

Pravi „FRANCK“ najboljši pridatek za kavo.

Tovarniška znamka.

Pazite
na tovarniško znamko kavni mlinček.

Založili Henri Francka sinovi.